

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnništvo in ekspedijer v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 132.

V Ljubljani, v ponedeljek 12. junija 1899.

Letnik XXVII.

Zadružna žitnica v Bilin-u na Češkem.

(Ferd. Sajovic.)

Brez vsake državne ali deželne podpore, z lastno močjo in voljo zadružnikov je bila ustanovljena zadružna žitnica v Bilin-u. Ta žitnica tedaj ni umetno vzgojeno dete, ampak korak potrebe k samoosvojenju prodaje lastnih [gospodarskih] pridelkov od iste po prekupovalcih, kateri so in še znižujejo že tako mali skupiček kmetu za njegove pridelke.

Prvi pogoj ustanovitve zadružne žitnice je bilo medsebojno zaupanje in isto v točnost in vodstvo načelstva, katero se je že izkazalo vrednega popolnega zaupanja pri vodstvu tamošnjih Raiffeisnovih posojilnic.

Naravna lega občin Duhcov, Toplice in Most, v katerih krajih so glavni pridelki rž, pšenica, ječmen in oves, je bil drugi pogoj. Tretji, kateri je jamčil že naprej za dobri uspeh zadružne žitnice, je bil ta, da je bilo v gori navedenih krajih 17 Raiffeisnovih posojilnic in hranilnih zadrug, kar najbolj izpričuje o razvitem zadružništvu.

Takoj po prvem shodu Raiffeisnovih posojilnic na Dunaju dne 25. in 26. oktobra 1897, vzbudila se je želja v okolici mesta Bilin-a po zadružni žitnici, katerih lepi uspehi so odsevali iz sosednje Nemčije.

Dne 30. januarja naslednjega leta na shodu zveze Raiffeisnovih posojilnic za tamošnji okraj v Bilinu se je posvetovalo v prvo glede zadružne žitnice in tudi takoj sklenilo ustanoviti isto v Bilin-u ter naročilo gosp. Klingerju, odborniku zveze, da sestavi pravila. Isti je svojo nalogo dovršil takoj prihodnji mesec, tako da se je sklical že

dne 11. aprila istega leta osnovalni zbor za prvo zadružno žitnico v Bilinu.

Stavbenik I. Schindler je sestavil po vzorcu nemških zadružnih žitnic načrt poslopju, katero bi imelo biti 30 m dolgo in 12 m široko. Strah odborništva, da mogoče ne bode zavod uspeval, zavrgel je prvotni načrt v toliko, da naj bode poslopje dolgo samo 21 m; ter se je izročilo zidanje gori omenjenemu stavbeniku dne 11. junija 1898. Isti je dovršil svoje delo do jeseni, tako, da je zadružna žitnica začela lahko svoje delovanje še isto leto.

Vsi stroški poslopja znašali so 21 000 gld. K pokritju teh stroškov darovalo je mesto Bilin 2500 gld., hranilnica v Duhcovu 1300 gld., okrajno zastopstvo občin v okolici Duhcova in Bilin-a 2450 gld., tedaj skupaj 6250 gld. Iz tega posnamemo lahko lepo znamenje vzajemnosti med mesti in okolico. Poslopje, katero je sedaj za polovico premajhno, je enonadstropno, pa znotraj v tri dele predeljeno.

Spodnji del služi, da se sprejme pripeljano blago predno se ga očisti. Tu se tudi napolnijo vreče z žitom, katero se proda, iz zgornjih oddelkov. V srednjem delu imamo 5 trieurjev in električni motor, kateri goni celo napravo. Posamezni oddelki tega prostora služijo, da se sčiščeno žito razdeli po svoji vrsti in kakovosti, ter tako pripravi sposobno za prodajo na debelo.

V zgornjem prostoru najdemo prvi stroj za čiščenje in razdelnik za sčiščeno žito.

Pripeljano žito se spravi s pomočjo elevatorjev v zgornji prostor, kjer pride v prvi stroj za čiščenje, od tu gre v srednji prostor v trieurje in pade zopet nazaj v spodnji prostor. Elevatorji preneso zopet sčiščeno žito v gornji prostor, kjer

se mu odmeri potom razdelnika prostor. Če je pa žito že prodano, se pa lahko napelje direktno v spodnji prostor, kjer se takoj napolni v vreče.

(Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. junija.

Nagodbena kriza rešena. V soboto, kot smo že sporočili, so bila dognana dolgotrajna pogajanja mej avstrijsko in ogrsko vlado in se je dosegel kompromis. To dejstvo je uradno potrdil že v soboto zvečer ogrski korespondenčni urad v poročilu z Dunaja, ki slove: Po večurnem posvetovanju, ki so se ga udeležili avstrijski in ogrski ministri, se je dognal kompromis glede nagodbe. Ministerski predsednik Szell je bil nato pri cesarju v avdijenci in se je podal zvečer v Budimpešto. Ostali ministri mu slede jutri. O vsebini dogovora se uradno še nič ne poroča, vendar trdijo dunajski listi soglasno, da so odobrili ministri nastopne glavne določbe: Carinska skupnost traja do leta 1907; bančni privilegij imej enako dobo. Sklenjen je sicer v smislu Bilinskega načrta do leta 1910, toda ta določba postane neveljavna, čim se pretrga carinska zveza. Veljavnost omenjene določbe je toraj zagotovljena za sedaj le do leta 1907. Preosnova avstro-ogrsko banke stopi v veljavo zajedno s celokupno nagodbo. Soglasje mej rokom carinske zveze in onim trgovinskih pogodb se bo skušalo doseči po preteku l. 1903 pri posebnih konferencah. — Izpremenjena je toraj pravzaprav samo Szellova formula: »Carinska zveza se podaljša po preteku leta 1903 eventuelno za dobo enega leta«, in se sedaj glasi zadnji stavek »eventuelno do l. 1907.«

LISTEK.

Čemu ta razsipnost?

»Slov. Narod« je opisaval pred kratkim zelo natanko novo mašo kapucina v Meranu. Zgrajal se je, kako je mogoče, da se pri prvi daritvi redovnika razvije toliko sijaja in bleska in pa priredi celo pojedina. »Uboštvo je obljubil«, kliče »Narod«, hinavski zavijajoč oči.

Poslušajmo, kako piše tudi o novi maši kapucina v Meranu po vsem naobraženem svetu znani učenik katoliški apologet dr. Franc Hettinger v svojem duhovitem potopisu »Aus Welt und Kirche«, 2. zvezek, stran 199. in sledeče. Pokazal se nam bode globoki duševni prepad, ki loči idealno naziranje katolika od plitvega mišljenja materialistično-liberalnega.

Hettinger pripoveduje:

»Predno je še zazoril dan, že je pokanje možnarjev s hribov naznanjalo slavnost. Ko je prišel določeni čas, jel se je pomikati spreved proti cerkvi, velikanske zastave nosili so na čelu spreveda . . . potem so sledili starši, prijatelji in sorodniki, na to mnogobrojna duhovščina. Lepo šego videl sem tu v prvič; vsi nosili so na desnem rokavu koretlija veliko, bogato okrašeno, zlato rožo, znak ljubezni, ki jo goji novoposvečenec do

neveste svete cerkve. Pridiga obravnavala je nalogo duhovna v sedanjosti, gojenje pravega blagostanja narodov in izobrazbe v nasprotju z napako tako imenovanim napredkom; s paznostjo in, kakor se mi je videlo, razumno poslušala jo je velika množica.

Pričelo se je opravilo. Boječe pristopil je mladi duhovnik k altarju; oči vseh uprle so se vanj. Saj je tolikokrat popraševal samega sebe z besedami psalmistovimi (14, 1): »Kedo sme iti gori na goro Gospodovo, kedo sme stati na njegovem svetem mestu?« Tu stoji sedaj pri altarju, v imenu, po naročilu, na mestu neskončno Višjega, ki ga je poslal; tu pade zagrinjalo pozemeljskega pred njegovimi očmi, tu se širijo meje med časom in prostorom — altar stoji v središču sveta, vesoljno stvarstvo je tempelj Gospodov, v kateri roma velika občina zveličanih od vshoda do zahoda, od polnoči do poldneva. Vesoljni človeški rod od začetka stvarjenja pa do zadnjega dneva, vsi kličejo z njim vred tisti klik, ki je klik ubogega bolnega, smrti zapalega sveta: Kyrie eleison! Vsi pa so si tudi v svesti, da bodejo uslišani, zato vrisk: Gloria!

Sedaj daruje novomašnik veliko, edino, večno daritev; toda postati mora tudi sam dar, samega sebe mora darovati z Njim vred, ki se je daroval za nas . . .

Prva, katera je novomašnik med svetim pravilom obhajal, bila sta oče in mati. Obema govoril sin-mašnik: »Telo gospoda našega, Jezusa Kristusa, obvaruj tvojo dušo za večno življenje.« Dala sta mu zemeljsko življenje, iz njegove roke sprejemata sedaj večno. Ko je daroval sveto daritev, koncem slovesnosti, položil jima roki na glavo in jima dal svoj mašniški blagoslov; stotine in stotine bližajo se mu za njima, da sprejmejo njegov blagoslov. Tu vidimo v živi podobi pred nami apostole, kako, po naredbi in naročilu Gospoda našega, polagajo vernikom roki, da jim vlijeje v duše milost in ozdravijo marsikatero telesno bolezen; in še dalje, tisočletja nazaj, plava naš pogled v sivo starodavnost, v tajinstveno deželo bajk, kjer stoje piramide in kjer je Mojzes klical blagoslova božjega na izvoljene s polaganjem rok.

Postalo je poldne, ko se je končavala slavnost. V okrašenih dvorani zbrali so se gostje. Po stari šegi in navadi pripravljeno je bilo kosilo obilo, zelo obilo. Kedo bo to grajal? Saj je celo oče izgubljenega sina napravil temu pojedino, pojedino z godbo in plesom, ko se je skesan vrnil k njemu na dom; ali naj ne bode dovoljeno očetu, na tak način pokazati veselje nad častjo, ki je doletela njegovo hišo, danes, ko praznuje njegov sin svoj častni in veseli dan? Ali naj bi ne smel

To je vse, za kar se je šlo v tritedenskih pogajanjih. Prisiljeno premirje za osem in pol let, Bilinskijev nagodbeni načrt se uveljavi brez parlamenta. Kdo bo na dobičku vsled dognanega kompromisa? Avstrija gotovo ne, ker sploh ni vajena dobičkov, odkar ima Mažare za zaveznike. Avstrijski vladni in poloficiozni listi sicer oporekajo tej misli, češ da sploh ni umestno prej pisati o določbah kompromisa, dokler ne objavi Szell njega vsebine v sredini seji ogrske poslanske zbornice. Tedaj pa, piše »W. Abendpost«, pokaže se nam presenečenje, in sicer avstrijskim patriotom — prijetno presenečenje. Druga rešitev, nego sedanja, je bila sploh nemogoča. Obe vladi sta se nahajali pred divizo: ali do leta 1903, ali pa za daljšo dobo. Z ozirom na avstrijske razmere je za našo polovico vsekako boljše poslednje, ker sicer smo na pragu ločitve. — Tu toraj tiči tisti kamen izpodtike. Zaradi celokupnosti z Ogrsko žrtvuj Avstrija vse, Mažari pa nič. Samobsebi se razume, da se ne smemo bati novih žrtev — toda to je vsekako boljše, nego državna kriza, katere izid bi bil zelo dvomljiv. Tako piše neki desničar v dunajski »Reichswehr«. Po našem mnenju bi se težko našel pravi ljudski zastopnik, ki bi mogel z mirno vestjo podpisati navedeni stavek. Višji oziri so toraj zmagali na škodo avstrijskih davkoplačevalcev, ki s krvavečim srcem gledajo, kako jim je nemila usoda odnesla zadnje upe, ki so jih stavili na obnovev nagodbe.

Državni zbor se snide, kot se sedaj poroča z vso gotovostjo, tekom meseca septembra. Čemu neki? Da reši narodnostno vprašanje. No, če se to vprašanje ne bo rešilo vsaj načelno drugim potom, naš državni zbor ga tudi ne bo. Pravijo, da se to zgodi in sicer potem pogajanj, ki se v kratkem prično. Izvršilni odbor desnice se snide še tekom junija in se bo takoj posvetoval o načinu rešitve. Iz krogov večine bo toraj izšla iniciativa, vlada jo bo podpirala. Podlaga za pogajanja so narodno-politične zahteve Nemcev. Potem se snide parlament in sicer zmožen za delo. Tako se sodi v nekaterih desniških krogih — in se tudi trdno veruje uresničenju te misli. O slovenskih, posebno pa slovenskih in hrvaških zastopnikih pač nihče ne more trditi takih — rekli bi — budalosti. Nemški postulat naj bodo podlaga spravnim pogajanjem! Ali res ni več resnih politikov? Saj je izjavil pred nedavnim celo dr. Kalthrein, da ti postulat ne morejo služiti za podlago nadaljnim dogovorom. — Ne, državni zbor ne bo zmožen za delo tudi še v septembru ne, ako se bo tako reševalo narodnostno vprašanje. — Pa tudi sedanja rešitev nagodbenega vprašanja ni taka, da bi mogla pomiriti razburjene duhove. Toraj je bržkone prezgodnja trditev, da bo vladal v našem parlamentu v jeseni mir in red.

Papež o mirovni konferenci. Pred nekaj dnevi je sprejel sv. Oče več nizozemskih romarjev ter se izrazil o mirovni konferenci v Haagu ne-

tudi na ta način izražati srčne zahvale obilim sorodnikom in prijateljem, ki so prihiteli sočutno lesem, celo iz dalje? In če se tudi ni razlegala godba, marveč se je pela pobožna, za ta dan navlaš zložena in uglasbena pesem, ki je vspodbujala vse in nekatere ganila do solz, ali ni to žlahtna zabela pojedinke? In ako so se govorili resni, dostojnost kristjana, redovnika, duhovna razlagajoči govori, kedo ne spozna tu dihanja istega duha, ki je prešinjal vso slovesnost? Kedor bi tu kazal mračen puritanizem, češ, da se to malo podaja kapucinu, ta naj se obrne s svojo moralno pridigo do njih, ki vse leto praznujejo gostijo za gostijo invčarno razsvitljenih dvorinah cele noči posvečujo užitku. Za sina duhovnika zgodilo se je enkrat — le enkrat v njegovem življenju. In tudi ubogim ni bila slavnost v žalost, dobili so pri njej bodrila dušam pa tudi telesnega krepila.

Tako torej piše tudi o novi maši kapucina v Meranu svetovnoznani, duhoviti učenjak Franc Hettinger, eden najglasovitejših apologetov naše dobe. Našim bralcem je znano, kako je pisal o novi maši kapucina v Meranu »Slov. Narod«, ki ga vodita dr. Ivan Tavčar in njegov intimus Malovrh, ki pa nista niti apologeta — ostarele liberalne misli, marveč le nje — slugi.

kako nastopno: Izključili so me od mirovne konference, toda nizozemski katoličani temu niso krivi. Zakrivili so to oni, ki so si prisvojili Rim. Moje posredovanje mej Nemško in Španijo kaže, da namestnik Jezusov more biti in je tudi čuvar miru. To je tudi nalog cerkvenega glavarja, kot namestnika Zveličarjevega, kralja miru. Sedaj pa, ko se gre za svetoven mir, ki po njem hrepene vsi narodi, je izključen knez miru. To je hudo, posebno še zame, ki že nad 21 let ječim v tej palači kot suženj. Najvišji duhovnik se ne sme pokazati na rimskih ulicah. Toda tudi v tem žalostnem položaju nisem brez utehe. Za moje vlade so se povrnil v naročje matere cerkve celi rodovi in narodi. To mi je v tolažbo.

Vstaja v Makedoniji. Dolgo časa je vrelo na makedonskih tleh, sedaj je pa izbuknil vihar. Zagrebški »Obzor« prijavlja naslednjo brzovjavo iz Tirna v Makedoniji: Okolu Prilipa in Bitolija je vzbuknila vstaja. Vstaši so imeli uspeh. Oglas za vsesplošno vstajo je zasledila vlada. — Iz Soluna se o tem nastopno poroča: Oblastva monastirskega vilajeta so prišla na sled pozivu bolgarskih odborov za splošno vstajo. Vsled tega je bilo v Prilipu in okolici aretovanih nad 40 Bolgarov. Ta dogodek je neizmerno razburil prebivalstvo in uprlo se je na več krajih. Prišlo je do boja mej vojaštvom in uporniki in samo v Prilipu je bilo ubitih 16 Bolgarov. Prijeti trdijo, da so neresnične vse govorice o tajnih zarotah, in je prebivalstvo prosilo sultana, naj se ustavi preganjanje Bolgarov. Povod vsem vladnim zasledovanjem pa je, kakor se sluti, umor učitelja Šakmanova, ki je izpovedal, da so ga umorili vodje revolucionarnega odbora.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. junija.

(Čestitanje.) Duhovščina ljubljanska se je včeraj poklonila presvetlemu knezu in škofu ter mu je v nje imenu mil. gospod stolni prošt dr. Klofutar v lepih besedah čestital za god, želež, naj Bog blagoslavlja v obilni meri njegovo gorečo apostolsko delovanje. Presvetli se je zahvalil za čestitke ter vspodbujal duhovščino, naj deluje, da se kraljestvo božje vedno bolj utrjuje najprej v nas samih, potem pa v našem narodu. Delujmo vsikdar neumorno v smislu okrožnice papeževe o presv. Srcu božjem, da skušamo vse ljudi pridobiti Kristusu. — Gotovo tolmačimo iskrena čutila vseh vernikov ljubljanske škofije in tudi drugih Slovencev, ako izražamo Presvetlemu tudi na tem mestu iskrena voščila za god, proseč Boga, naj blagoslavlja njegovo delo, posvečeno Bogu in domovini.

(Predavanja v »Katoliškem domu«) se je udeležilo včeraj dopoldne toliko število poslušavcev, da je bila prostorna dvorana precej premajhna. Posl. dr. Krek je v poldrugo uro trajajočem govoru opisoval svoje potovanje in predvsem razmere mej slovenskimi delavci na Vestfalskem. S posebnim zanimanjem so sledili poslušalci pojasnilom razmer, ki se v njih nahajajo Kruppovi delavci. Koncem predavanja čuli smo mnogostransko željo, naj bi gosp. poslanec še nadaljeval predavanja o tem velezanimivem predmetu.

(Ta je pa res lepa!) V soboto je spustil »Narod« strahovit članek zoper duhovščino o »zlorabi cerkvene oblasti«. Pravi, da se po spovednicah agitira zoper »Narod«... To, pravi, mu čisto nič ne de, čim bolj se agitira, tem več narodnikov dobiva. Samo to ga jezi, da tako počenje ljudstvo demoralizira, in da škoduje veri; potem pa, da ne »dobe pri spovedi odveze razni moške, ki uzorno živijo.« No, ta pa je lepa! Tako smešen pa še »Narod« nikdar ni bil! Odslej bo v uredništvu »Narodovem« najvišja inštanca! Vsak bo lahko apeliral od spovednika na Malovrha. Če bo Malovrh rekel, da mož uzorno živi, bo »ves svet edin, da je bil dotični spovednik brezvesten človek, nastal bo vihar in spovednik bo takoj izginil za zidovi zopora zaradi zlorabe uradne oblasti«... Malovrh bo vrhovni sodnik čez pravične in krivične! Toda bodimo resni, saj je stvar tako žalostna! Že samo to dejstvo, da »Narod« že tudi na spoved brizga svoj perfidni in frivolni cinizem — že samo to dejstvo označuje vso propalost tega lista. Odkrito povejmo svoje prepričanje: če so prirodni in cerkveni zakoni, ki prepovedujejo slabe časnike,

sploh dani za ta svet, je »Slovenski Narod« prepovedan po prirodnih in cerkvenih zakonih! Kje pa je kak list, ki bi bil tako frivolno hudoben, kakor je »Narod«? Kje je kak list, ki bi tako sistematično grdil katoliško cerkev, kakor ravno »Slovenski Narod«? Kje pa je še kaka stvar v katoliški cerkvi, katere bi še ne bil ognusil »Narod«? Če »Narod« ni prepovedan, potem res ne vemo, kaj je mislila cerkev, ko je prepovedovala liste!

(Shod v Šmartnem pod Šmarno goro) se je izvršil včeraj z mnogoštevilno udeležbo. Predsedoval je gosp. župnik Miha Trček. Gosp. vodja Povše kot deželni poslanec je podal natančno sliko deželnega gospodarstva in v poljudni besedi razlagal razne deželne potrebe. Obljubil je, da se bo potegoval tudi za to, da savski most pride v javno posest, da ne bo več treba toliko plačevati za njegovo uporabo. To bi bila velika dobrota za tukajšnje delavce, ki jih mnogo hodi vsak dan v Ljubljano. Omenivši splošne politične razmere v državi, je kmete opozarjal, naj si pomagajo s koristnimi društvi. Nato je gosp. E. Lampe splošno razložil pogubni vpliv liberalnih idej na kmetiški in delavski stan in našteval koristi gospodarskega združenja. Posebej je pripočal Šmartincem hranilnico in posojilnico, ki bi ohranila delavski denar doma in bi kmetiškemu ljudstvu dajala ugodna posojila. Kot drugi korak v napredku jim je priporočal, da si naj ustanove (ne konsumno društvo) ampak tako zadrugo, ki bi njihove pridelke in izdelke skupno postavljala na trg v Ljubljano in še dalje na svetovna tržišča. Ta zadruga naj bi posebej gojila domačo obrt; za vpeljavo pletarstva, ki ima lepo prihodnost ob Savskem obrežju, se že trudi g. župnik Trček, tudi druge obrtne stroke bi se s pomočjo pridobitne zadruge povzdignile in ljudstvu odprle nove vire blagostanja, ki jih sedaj pogreša, ker je razcepljeno. Gosp. Moškerc je govoril o liberalizmu kot sovražniku vere in naroda. Posebej je še dobro kritikoval postopanje slovenskih liberalcev in opominjal, naj tudi pri volitvah ljudstvo pokaže, da ne mara imeti liberalcev na čelu.

(Poštenje »Slovenskega Naroda«.) »Narod« si je vedno enak. Zadnjič je poročal, da »uršulinke sistematično begajo otroke in lahkoverne starše z bajkami o židih, kateri so prišli lovit ljubljanske otroke, da jih zakoljejo v ritualne namene«. Dejal je, da »jih svare, naj nikar ne hodijo skozi »Zvezdo«, češ da tam čaka nanje šest krivovercev, ki s pomarančami in sladčicami zvabljajo otroke seboj ter jih potem zakoljejo«, in da jim »pripovedujejo, da je že pet rudečelasih deklic iz nunske šole izginilo, da so jih odpeljali in zaklali krivoverci«. Samo o sebi je umevno, da take govorice ne morejo nastati v samostanu. Vendar smo mi še posebej popraševali, in konstatirali smo v »Slovenca«, da je vse to nesramna laž in podlo obrekovanje. V sobotni številki odgovarja na to »Narod«. Svoje obrekovanje je sedaj omejil na eno nuno, namreč na soror Elektro (najbrž je hotel reči: soror Elekta, ker Elektre v nunskem samostanu ni!), češ »da je ta dne 6. t. m. v III. razredu notranje šole otrokom natvezila dotične budalosti o krivovercih«. Tudi to je nesramna laž. Soror Elekta, kakor smo poizvedeli, ni nikdar govorila v šoli o tistih šestih krivovercih s pomarančami in slaščicami; nikdar ne o kakem ritualnem umoru; nikdar ne, da bi bilo že kako rudečelaso deklo iz nunske šole izginilo. Vse to je nesramna laž in podlo obrekovanje. Da soror Elekta ni mogla tega natveziti 6. t. m., kakor trdi »Narod«, je jasno že iz tega, da so takrat otroci prinesli te neumne govorice že v šolo, in ne samo v nunsko šolo, ampak v šole po mestu! Govorilo pa se je po mestu in se še govori — celo policija, pravijo, da je že imela s tem nekaj opraviti — da so res nekateri vabili za krono deklice k sebi, seveda ne v ritualne namene. Iz te govorice pa se je najbrž izcimila govorica o židih!

(Prošnja.) Ker letos izide zadnji snopič »Zgodovine slovenskega slovstva«, ki bo obsegal znanstvo od 1870 do 1895 l. prosim vse tiste leposlovce, ki so bili nehotoma in nevedoma izpuščeni v prvem snopiču IV. dela, da mi blagohotno prijavijo svoje spise, leto in kraj rojstva, da se bodo omenili v drugem snopiču. Ugajalo bo mi tudi, da bi cenjeni pisatelji navedli vplive,

ki so delali na nje. — Trst, dne 11. junija 1899. Dr. Karol Glaser, c. kr. profesor.

(Predkonecslje) za normalnotirno železnico Rečička vas-Mozirje-Gornji grad-Kamnik je vis. c. kr. železniško ministerstvo podelilo g. c. kr. notarju Kazimiru Bratkoviču v Gornjem gradu in č. g. župniku Antonu Rodošek v Mozirju za dobo enega leta z odlokom od 2. jun. t. l. št. 21.764.

(Iz Velenja.) Trg velenjski žaluje; umrl je nagloma 9. junija gospod Franc Skubic, okrožni zdravnik, načelnik okr. zastopa, dolgoletni obč. odbornik in župan, vrl narodnjak in čist značaj. Bodi mu zemljica rahla!

(Iz Tržiča.) Nemštvo pri nas vedno drznejše dviga svojo glavo. Tuji priseljenci začeli so že prav nesramno agitacijo za prusaštvo. Preslepili so že celo nekaj sicer prav poštenih domačinov, da podpirajo njih delovanje. Tako so se na neki doslej obče spoštovani slovenski gostilnikar naenkrat slovenski napisi izpremenili v nemške, ko so tuji »privandraci« začeli tja zahajati. Tudi se je nedavno tega tukaj naselil neki dr. Lukan, čegar ime je že porok njegovega pristnega nemštva. Ta mož od Riegerjeve milosti je bil izpočetka s Slovenci zelo prijazen, toda komaj se je pri nas ogrel, začel je že nemškonacionalno propagando. Dne 8. junija t. l. je tukajšnja »Liedertafel« — ki je zadnjih 20 let spala spanje pravičnega, v Pristavi priredila koncert, kakor pravijo na korist »Südmarke«. Seveda naša — tudi slovenska — inteligenca se je čutila dolžno, položiti svoj dar nemškemu molohu na altar! Občno ogorčenost med tukajšnjimi Slovenci je obudilo dejstvo, da so se te slavnosti udeležili celo zastopniki javnih oblastev n. pr. okrajni sodnik, davkar in seveda neizogibni dr. Gstetenhofer iz Kranja. Doslej še nismo brali, da bi bila ta gospoda pristopila k »Naši straži«, kar bi bilo pač naravneje, nego da podpirajo ti uradniki gmotno in moralno protislovensko in protislovensko nemčurstvo. Le tako naprej, gospoda, toda zapomnite si, da nimamo oči zastrnenih, ampak da bomo poskrbeli, da nemška drevesa ne vzrastejo do nebes in da se strne skupaj, kar je še slovenskega življa pri nas. To pa vam povemo, da bomo brez pardona vselej objavili imena tistih malosrčnih Slovencev, ki bodo na ta ali oni način tujcem — zakaj domačih Nemcev pri nas sploh ni — kazali prijazneje lice, nego svojim rodnim bratom.

(Po toči povzročena škoda) v litjskem okraju znaša skupno 55.200 gld. in sicer se ceni za Trebelovo in litjski sodni okraj 2900 gld., Sv. Vid pri Zatičini 2300 gld., Dedendol 10.000 gld., Draga 9000 gld., Leskovec 8800 gld., Muljava 8000 gld.

(Izpred porotnega sodišča.) V četrtek je sedel na zatožni klopi 44 letni oženjeni posestnik Jern. Prašnikar, ki je 10. aprila ubil Josipa Dobravca. Prijeli so najpreje njegovega sina Antona, ki je pa izpovedal, da je uboja kriv njegov oče. Ta je izpočetka trdil, da je hotel Dobravca samo malo pretepesti z bičem, ker se mu je pa ta zlomil, je zagrabil za kol in z njim tako dolgo udrihal po njem, da se je mrtev zgrudil. Obsodili so ga v dveletno poostreno ječo. — Obravnava proti Valentinu Šušniku iz Šenčurja radi uboja je preložena.

(Pretep v Kurji vasi.) V soboto zvečer se je pričel prepir mej nekaterimi vročekrvnimi fanti. Stražnik Okički jih je hotel miriti. To pa ni bilo všeč Jan. Wohlgemuthu in je stražnika z nožem ranil precej nevarno. Morali so ga prepeljati v bolnico.

(Pogajanja) italijanskih deželnih poslancev na Goriškem s slovenskimi se bodo vendar le nadaljevala. V sredo so se italijanski poslanci posvečevali gledé pogajanj. Te dni odide deželni glavar dr. Pajer na Dunaj, kjer gotovo izve, da vlada povsem ne odobruje njegovega dosedanjega oholega postopanja nasproti Slovincem. Slovenci ne gredo več na led, torej je dolžnost Italijanov, da odjenjajo. *

(Imenovanja.) Finančni minister je imenoval finančna komisarja A. Goljevška in dr. M. Viscontija finančnima tajnikoma v obsežju fin. ravnateljstva v Trstu. — Minister predsednik je imenoval okr. komisarja na tržaškem namestništvu dr. Jurija Lipperta, vladnim komisarjem v zavarovalnici za nezgode v Trstu.

(Goriški neodrešenci) so minulo nedeljo izleteli v italijanski Videm, da porajajo s svojimi srečnimi brati. Garibaldijevo ime jih je toliko na-

vdušilo, da so napivali zedinjeni Italiji. »Corriere Friulano« pa je želje in težnje goriških Italijanov opisal tako živo, da so mu zaprli avstrijsko mejo.

(Umrla) sta g. Martin Pervajne, župnik v Idriji na Bači, in gosp. Mart. Zucchiati, upok. župnik v Gorici.

(Nov poštni urad) se odpre 16. t. m. v Št. Ferjanu pri Gorici. Zvezo bode imel z Gorico in Kojskim.

(Z Goriškega.) Italijani so zopet nekoliko bolj ponižni, odkar je bila zadnja deželnozborska seja nesklepčna; zato so začeli zopet pogajanja s slovenskimi poslanci, vendar sporazumljenje do sedaj še ni doseženo. — Županstvo v Podgori je izreklo zaupnico dr. Gregorčiču in somišljenikom deželnim poslancem, enako tudi občini Cerkno in Šmarje. — Kranjsko-primorsko gozdarsko društvo ima občni zbor dne 1. julija v Bovcu.

(Za hrvaško gimnazijo v Pazinu.) Na glavni skupščini isterske družbe sv. Cirila in Metoda je dr. M. Laginja predlagal, naj družba stori vse potrebne korake, da se že s prihodnjim šol. letom odpre hrvaška gimnazija v Pazinu. Ko bi se vlada izgovarjala, da nima denarja ali da troški niso zakonito dovoljeni, potem naj družba posodi 2000 gld. za 1. razred. Ta predlog je bil z odobravanjem sprejet.

(Toča v Istri.) V davk. občinah Vrh in Lovinjak, obč. Buzet, ter v davk. občini Zrenj, obč. Oprtalj v Istri, je te dni tako pobila toča, da so ljudje morali pokositi žito in so njive z nova razorali.

(»Fermatevi!«) Pri procesiji sv. Rešnjega Telesa v Trstu se je procesija večkrat pretrgala, ker okoličani niso razumeli italijanskega jezika. Italijanski duhovnik je na Corsu kričal za okoličani »Fermatevi!« t. j. ustavite se! Uspeh tega je bil, da se okoličani Slovenci niso ustavili, marveč šli naprej in procesija je bila pretrgana. — Pač bi padlo nebo na zemljo, ako bi klicali — slovenski za Slovence!

(Koroške novice.) Novo kmetijsko podružnico so ustanovili binkoštni ponedeljek za občino Brdo ob Zili. Načelnik je gospod Mat. Robin, zapisnikar gospod poslanec Franc Gratenaier. Pri ustanovnem zboru je imel gospod Šumi lep slovenski govor o živinoreji in o kmetijskih zadrugah. — Novo kmetiško podružnico snujejo v Šmihelu nad Pliberkom. — Na binkoštni torek je močno padala toča na Krčanjah. Šadje je uničeno. — Veliko letovišče »Cap Wörth« bodo zidali v Vrbi. Na Dunaju se je zato ustanovila posebna zadruga. — Dne 18. junija se bode blagoslovila zastava vojaškega društva v Borovljah. — Velika nesreča prigodila se je v Borlah ob Zili v nedeljo dne 28. maja. Popoldne po sv. blagoslovu je šel še le 16leten kmetiški sin Vincenc Verničnik na blato, da bi zavoljo mrzlega, deževnega vremena dvoje žrebet, ki ste se tam pasli, zapeljal domu. Že ju je ujel in precej daleč proti domu zapeljal, ko je bržkone svoj dežnik odprl in s tem žrebeti splašil. K svoji nesreči pa si je prej žrebeti privezal k roki; ko sti tedaj polni strahu zdirjali zopet nazaj na pašo, vlekli ste fanta s seboj ter ga pri tem na glavi in bržkone tudi v prsih smrtno ranili. Slabe pol ure pozneje je namreč v bližnjem mlinu, kamor so ga spravili nezvestnega in smrtno ranjenega, končal svoje mlado življenje. Nagla smrt še zdravega, krepkega mladeniča pretresla je močno celo borlško vas ter jo napolnila z veliko žalostjo in resničnim sožaljem tako do ponesrečenca kakor do njegove tako bridko zadete družine. — Cesar je potrdil deželni zakon, ki raznim občinam dovoljuje pobirati doklade na žgane pijske. — Dirko je imel celovski huzarski polk dne 10. t. m. na vresu ob Celovcu. — Viteški križec Leopoldovega reda je dobil dvorni svetnik celovške deželne vlade vitez Kozaryn pl. Okulicz. — Porotno zasedanje se je pričelo v Celovcu 12. junija.

(Novomašniki celovške škofije.) Letošnje nove maše se bodo obhajale tako-le: G. Pavel Kayser dne 30. julija v Berolinu; pridiguje č. gosp. Wiesenmüller, župnik v Mayendorfu (Nemško). — G. Hugon Klimsch dne 26. julija v uršulinskem samostanu v Celovcu, pridiguje gosp. dr. Robert Klimsch, urednik v Celovcu. G. Iv. Loigge dne 30. julija v Grebinju; pridiguje g. Val. Podgorc, vikar v Celovcu. — G. Franc Mažir dne 6. avgusta pri Sv. Ani na Krembergu na Štajerskem. — G. Alojzij Mlinar dne 30. julija v Šmihelu

pri Pliberku; pridiguje gosp. Jos. Rozman, tajnik družbe sv. Mohorja v Celovcu. — Gospod Moric Müller dne 23. julija v Celovcu. — Gosp. Neu-wirther v Oberhofu dne 24. julija; pridiguje g. P. Six, župnik v Salvatorju nad Brežami. — Gospod Jos. Schwabl dne 24. julija v Celovcu. — G. Rajmund Auernig dne 30. julija v Greifenburgu; pridiguje g. Ferd. Wappis, stolni korar v Celovcu. — G. Josip Ebert dne 6. avgusta v Kremsbrückenu; pridiguje g. Iv. Pirker, župnik v Paternijonu. — Gosp. Janko Maierhofer dne 6. avgusta pri Sv. Katarini na Jerbergu, pridiguje g. Mat. Ražun, župnik v Št. Jakobu v Rožni dolini. — G. Šimen Mikeln dne 23. julija pri Sv. Križu pri Spod. Dravogradu. — G. Jernej Pšeničnik dne 30. julija v Libeličah; pridiguje gospod Ivan Deržanič, župnik ravnotam. — Gospod J. Stefan dne 30. julija v Rumljah; pridiguje g. dr. Alojzij Cigoj, profesor bogoslovja in kn.-šk. duh. svetovalec v Celovcu.

(Samomor.) V Celovcu se je dne 5. t. m. ustrelil prostovoljec 17. pešpolka Cezar Kartina iz St. Jurija ob južni železnici. Vzrok je neznan.

(Lov na sardele) je letos, kakor se poroča iz Gradeža, jako bogat. Doslej so nalovili že nad 8 milijonov sardel.

(Kuga v Aleksandriji.) Iz Kaire poročajo, da je zopet obolelo v Aleksandriji za kugo pet oseb.

(Koliko je vredna ženska.) Pariško sodišče je nedavno izdalo nenavadno razsodbo. Neka mlada ženska si je na železnici zlomila nogo in pri sodišču zahtevala odškodnino. Sodišče jej je priznalo 40.000 gld. odškodnine, češ, da je dekletoliko izgubila na svoji vrednosti, ker je izgubila nogo. Koliko mora biti vredna na Francoskem vsa ženska!

Društva.

(Občni zbor tukajšnjega uradniškega konsumnega društva) se je vršil v soboto zvečer pri Lloyd ob udeležbi 25 članov. Načelnik gospod A. Svetek je otvoril zborovanje ter se spominjal umrlih članov Hohna in Deua, potem je pa podal gospod tajnik Tomažič obširno in temeljito poročilo o društvenem gibanju. Kazal je najprej na dejstvo, da je bilo leta 1893 v primeri z minulim poslovnim letom 55 članov manj, nasprotno pa nad 2200 gld. več denarnega prometa, čemur je kriva nezvestoba članov. Društveniki se ozirajo samo na cene, ne pa na kakovost blaga, ter zaradi tega rajši podpirajo nasprotnike, nego bi z vztrajnostjo pri društvu pripomogli sebi in svojim bližnjim do boljšega stanja, pomneč gesla: V združenju je moč. Toda to samo še ni dovolj. Samo naše društvo ni dovolj močno, da bi mogli uspešno tekmoovati z nasprotniki; poiskati si moramo zaveznikov, v dogovor moramo stopiti z drugimi gospodarskimi društvi, posebno s pridobitnimi zadrugami, da nam bo mogoče dobiti blago naravnost od proizvajalcev. Odbor je že stopil v dogovor z nekaterimi kmetijskimi zadrugami. Izogibati se pa tudi ne smemo nižjih stanov, delavcev. Sluge že itak sprejemamo v društvo, napravimo še korak dalje, saj so delavci tudi ljudje, in sicer ne manjvredni. Govornik potem navaja nekaj zgledov, ki pojasnujejo, kako lahko vzajemno delujeta v splošni blagor dvorni svetnik pa delavec. Razširiti treba torej društven delokrog na vse stanove, deloviti nato, da se čim prej ustanovi v Ljubljani zadržno skladišče, za kar se že vrše priprave, potem bo pomagano vsem konsumentom, režijski stroški se bodo zmanjšali in ne bo se nam treba bati, da bi morali odpraviti sploh vse dividende, kar bi se pa gotovo zgodilo, ako pojde tako dalje, brez prave edinosti. Z zahvalo in odobravanjem je sprejel zbor na znanje to poročilo in se je na predlog nadzorovalnega sveta dal odboru absolutorij. Iz čistega dobička v znesku 688 gld. 50 kr. se je dovolila 5-odstotna dividenda in pa 90 gld. nagrade službenemu osebju. Ostalih 31.55 gld. pripade v rez. zaklad. Nadalje se sklene na predlog tajnikov, da naj bodo tudi v bodoče brezobrestna posojila v blagu, tudi tedaj, ako presegajo deležno vlogo, da se razpoložljiva gotovina tudi nadalje vloga v mestno hranilnico in naj amortizacijske obroke pri dovolitvi kredita tudi nadalje določa odbor. — Pri dopolnilni volitvi so bili izvoljeni v načelnništvo gg.: A. Svetek, Jos. Mandelj, M. Palčič, F. Tomažič in Iv. Peruzzi; v nadzorništvo pa gg.: A. Gangl, R. Zarli, Jos. Gomilšek in J. Vencajz. — Konečno se je po daljši debati, ki so se je udeleževali gg. Kokalj, Januschovskaja, Tomažič in Mandelj, vsprejel nasvet, naj odbor proučava vprašanje glede pristopa društva k »Gospodarski zvezi«. — O želji člana Januschovskega, naj se z ozirom na slovensko razpravo pri današnjem obnem zboru naroči odboru, da izda v bodoče samo slovenska vabila in poročila in izpremeni naslov društva v »slov. urad. konsumno društvo«, se ni glasovalo.

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Me-
toda v Ljubljani.